

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Historia Scholastica Magistri Petri comestoris sacre
scripture seriem breuem nimis [et] obscuram elucidans**

Petrus <Comestor>

Argentine, 1503

VD16 P 1829

De statu innocentie eo[rum] ante p[e]cc[atu]m ca. xx.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30892

Historia

adam nullum ex eis sille sibi. Et imposuit ei
noia adā lingua hebreā: q̄ sola fuit ab initio
Nō inde ppendit: q̄ noia q̄ legūt vsq̄ ad dī
uisionē linguaz hebreā sūt. Et nō inuēto silli
sibi. imissit de sopore in adā. non somnū: sed
extasim. in q̄ credit supne iterfuisse curie. Uñ
z eugilas pphauit de plūctōe chii z ecclie:
z de diluio futuro z de iudicio p ignē ibi
dē cognouit: z liberis suis postea indicauit.

De somno Ade z formatione mulieris de
costa eius **Ca. XVII.**

Uñq̄ obdor /

c misit tulit dñs vna de costis
ei: carnē sez z os, z edificauit
ministerio angeloz illā in mulierē. de carne
carnē: de osse ossa faciēs. z statuit eā añ adā.
Quā ait Hoc nūc os ex ossibz meis: z caro d
carne mea. Hoc aduerbiū nūc: in deos traxit
in errore: vt dicāt aliā pus factā: de q̄ dictū
ē masculū z feminā creauit eos. z nūc sedas.
q. d. adā. P̄ior mlter factā ē de limo terre me
cū: s; hec nūc de carne mea. Et Ioseph^o dr.
mulierē extra formatā z in padūsum cū viro
translatā: sic dices In hūc hortū introduxit
de^o adā z vxorē eius: p̄cipiēs eos plātātōis
habere sollicitudinē. Et ex duabz vxoribz ade
innumerabiles siue iterminabiles fingūt ge
nealogias. s; ex ipō textu pulci vident in q̄
sp̄ singulariter fmo est de ei^o vxore. Nota q̄
de formatōne mulieris agēdo: de corpe tm̄
dictū est Uñ qdā ideo tacitū eē voluerūt de
aia. vt daret itelligi: sic traductā aiaz mulie
ris de aia viri: sicut carnē d carne. Augusti
nus etiā hesitare videt: qd̄ sentiedū sit d aia
an ex traduce sit. an ex nihilo. S; idipm qd̄
tacitū ē de aia pot^o ē eos est Si em̄ aia mu
lieris fuit ex traduce aliter facta est q̄ aia viri
q̄ de nihilo. Et si aliter fiebat. taceri non des
buit. ne sic facta putaret vt tam audieramus
de aia viri. Itaq̄ tacēdo inuit nō aliter putā
dum factā esse q̄ didiceramus pus.

De noibz mulieris. **Ca. XVIII.**

Uñq̄ iposuit adaz

e vxori sue nomē tanq̄ dñs ei^o. z
ait. Hec vocabit virago. i. a viro
acta z ē sūptū nomē a viri noie. vt materia d
materia supra fuerat. Etā denomiatio i he
breo hec est. Is em̄ vir dī. vñ denoiat ista vt
a vir virago. Hoc nomē p̄pū illi mulieris fu

it nūc oim est cōe. Et ei^o synopatū est virgo.
Virgines dicūt q̄dū sūt i itegritate natiuit
tatis sue. Postea p̄o fracte dicunt mulieres.
Sillr sicut h̄ nomē adā fuit p̄riū illi homini
nūc p̄o est cōe. Et adā sonat iube^o vel rubra
terra. qz fm̄ iosephum de rubea terra p̄per^o
sa fact^o est. Talis est
em̄ p̄go tell^o z vera Terra ppie adhuc vir
vel rubea. i. animas go erat qz nondū cor
ta. quia sedes aie est rupa hoiz ope nec sã
in sanguie. vl rubea guine infecta.
fm̄ qd̄ futura erat

id ē sāguinea. id est peccatrix. Sanguis em̄
noie sepe designat p̄ctm̄. vt ibi. Vestimentū
p̄cretū sāguie. z sāguis sanguinē tetigit. Im
posuit ei z aliō nomen eua. i. post p̄ctm̄. qd̄
sonat vita. eo qz futura esset mater oim viuē
tū. Uñ qz hic non legit̄ imposuisse. sed infra
post maledictōem forte quasi plāgens hois
miseriā dixit eā euam. q̄si alludens etulatu
paruuloz. Vascul^o em̄ recent natus etulan
do dicit. a. mulier vero e. q̄si diceret. Omnes
dicent. e. vel. a. quorū nascunt̄ ab eua.

De p̄betia Ade. **Ca. XIX.**

Proposito nomi

i ne statū pphauit dices. Quāob
rē. qz d̄ latere viri est. reliquet
sepe homo patrē z matrē p̄pter vxorē suam. z
adheret vxori sue tanq̄ portūcule sue. Uñ
ob hanc rem demonstrādo vxorē dicit. i. p̄t
hanc mulierē relinquet homo zc. Hoc fit q̄
tidie a viris. qz relinquit̄ cohabitare corpa
liter vel spūaliter. qz maior ē zel^o i vxorez: q̄
amor filioz i parētes. nō dico parētū i filios
Humor em̄ ascēdit de trūco ad ramos. s; nō
redit. Et t̄do nō dicit. qz p̄t h̄ relinquet̄ parē
tes filios. matie itelligēdū est h̄ sp̄ relinquet̄
id. ē nō iūget̄ eis in matrimonio. Hic. ū. p̄so
ne in lege. xj. in euangelio plures p̄sone amo
uent̄ a p̄iugio. h̄ est. p̄pter hoc sez coniugium
relinquet̄ homo patrē z matrē Et erunt duo
in carne vna. id ē vnent̄ ambo i vno carnali
ope. Uñ erūt duo i carne vna pueri gl̄gnēda
Non enim ex sanguine vno sed ex sanguinibz
bus cō creatur paruuli caro. Uñ s; sint duo
p̄sonaliter. erunt tamen in coniugio vna car
ro. in alijs duo. quia neuter habet potestātē
sue carnis.

De statu innocentie eorum ante peccatus
Caplin. XX.

Libri Genesis

Rat aut vterqz

e nud^o: nec erubescabant. Nihil pu-
tabat velandū: qz nihil senserat re-
frenandū: sicut nō erubescim^o si quis viderit
manus et caput et pedes nros Inordinatus
em̄ mot^o membroz sp̄a facit pudenda. Sic
et pueri si videant pudenda eoz non erube-
scūt: qz bñficio etatis motū erubescibile nō
dum senserūt q̄ pudendus est et inordinat^o:
q̄a nō sine peccato fit nisi raro spe prolis ex-
cusati s: cū tñ excusari pōt a peccato: rubo-
re carere non pōt. Vñ sc̄tus Zacharias cum
sanctā elisabeth cognosceret ad gignenduz
sanctū p̄cursorē dñi: tñ videri noluit. Et qz
busdam h̄c visum est deū p̄cepisse vtriqz de
abstinentia pomi: licet p̄occupatū sit.

De suggestione serpentis siue demonis,
Caplm. XXI.

Erpēs erat calli

s d̄ior cunctis animantibz terre: et
naturalibz: et incidēter. Incidēter:
qz plen^o erat demone. Lucifer em̄ defectus
a paradiso spiritū: inuidit hominē q̄ eēt in
paradiso corpoz, sciens si faceret euz trans-
gredi. q̄ et ille eijceret. Timens vero depre-
bendī a viro: mulierē min^o puldam et cereā
in vitū flecti aggressus est. Et h̄ p̄ serpentē:
quia tūc serpens erectus est vt homo: qz in
maledictōe p̄stratus est: et adhuc vt tradūt
phareas erect^o incedit. Elegit etiā quoddam
gen^o serpentis (vt ait Beda) virgineū vultuz
habēs: q̄a similia silibus applaudūt: et mo-
uit ad loquenduz linguā ei^o: tamē nesciētis:
sicut et p̄phanaticos et energuminos loquit̄
nescientes: et ait. Cur p̄cepit vob de^o vt non
comederetis de omni ligno paradisi. id ē vt
comederetis de ligno: sed nō de omni Que-
rit vt ex responsione occasionem inueniat di-
cendū ad qd̄ venerat. Et sic factū est. Cū enī
quasi dubitādo dixit mulier. ne forte moria-
mur: q̄a dubitās ad quālibet parte de facili
flecti: vñ secur^o de impatione ait. Nequaquā
morlemini: imo de^o nolens vos similari ei in
sciētia. et sciens qz cū comederet̄ ex ligno h̄:
eritis sicut dñi scientes bonū et malū: q̄si in-
uidus p̄hibuit. Et elata mulier volēs simi-
lari deo: acquieuit.

De esu pomi et statu post peccatū,
Caplm. XXII.

Adit quoqz mu-

v lier pus q̄ lignū esset pulcrū vlt^o
suū mundū: et ex odore vel tactu
notās qz ad vescendū suauē. comedit: dedit
qz viro suo: forte p̄monēs p̄bis p̄suasibilibz
q̄ transit legislator breuitatē causa. Qui et ei
facile addeuit: qz cū crederet pus mulierem
statim moriturā iuxta p̄bū dñi: et vidisset nō
fuisse mortuā: dictum h̄ a dño estimauit q̄si
tñ ad terrore: et comedit. Et aperti sunt ocu-
li eoz. i. visu tale quid p̄ceperūt: qd̄ nō ante
discōueniētia. i. nuditatis. Vel non de ocu-
lis corpis intelligendū est cum dictū sit. Ad-
dit mulier lignū rē. Nō em̄ accesserat ad li-
gnū q̄si palpones. S; oculos eoz dicim^o cō-
cupiscentiā et cognitionē ei^o. Erāt em̄ in eis
naturales mot^o p̄cupiscentiē: sed rep̄ssi et clau-
si vt in pueris vsqz ad pubertatē: et tunc tāqz
riui aperti sūt et ceperūt moueri et diffundi
q̄s cū pus in se esse nō sensissent: tūc expti sūt
et cognouerūt eos. Et sicut inobediētes fue-
rūt suo sup̄iori: sic et mēbra ceperunt moueri
p̄ suū sup̄ius. i. rationē. Et p̄mū motū cōcu-
piscentiē cōtrariū rōni senserūt in genitalibz
et sua contra se moueri videntes erubuerunt.
Vnde et illa pudenda dicta sunt. Letera qd̄
membra ad nutū hominis stant aut mouentur:
pudēda nō. Quia p̄o hec est porta p̄paginā
et inobediētia mēbroz: q̄si signū inobediētie
parentū scriptū est in porta. Et cognouerunt
se nudos. i. discōuenire pudēda. i. erubuerūt
videri pudēda. Tñ ioseph^o tradit scientiaz
cognoscēdi se nudos: et intelligēdi p̄fusions
suā: habuisse ex esu ligni: q̄i h̄c effectū natu-
raliter habētis dicens. Ista namqz plantatio
causa acuminis erat et intellectus.

De maledictionibz serpentis viri et mulieris
Caplm. XXIII.

Inc fecerūt si

e bi perizomata. id ē succinctoria
q̄si brachias breues vt capestria
Nec sine cā d̄ folijs fi-
cum: qz de succo eoz id ē femoralia d̄ cam-
rū si terat caro hoīs pania vbi hoīs cur-
inuncta statū ibi sen- sores sūt vt expedit̄
tit voluptatis pruri- us currant,
ginē: vt q̄si p̄ h̄ osten-
sum sit: qz pruriginē voluptatis taz in carne
senserant: q̄ prurigo designat pruriginēz voz